

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ

ISSN: 2149-0848

THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

İlköğretim Öğrencilerinin Resim
Çalışmaları Üzerinden Çevre Bilinci ve
Tutumlarının Öğretmen Bakış Açısıyla
Değerlendirilmesi

Evaluation of Primary School Students'
Environmental Awareness and Attitudes
Through Their Artworks from a Teacher's
Perspective

Arzu TUNA*
Muharrem YILMAZ
Özer MERAKLI
Leyla YILMAZ

Geliş/Submitted: 19.07.2026

Kabul/Accepted: 28.09.2026

 10.29228/INESJOURNAL.95347

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

Article Information:

Research Article

Citation / Atıf

Tuna, A., Yılmaz, M., Meraklı, Ö. ve Yılmaz, L. (2026). İlköğretim öğrencilerinin resim çalışmaları üzerinden çevre bilinci ve tutumlarının öğretmen bakış açısıyla değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13 (48), 1-19.

This article was checked by Intihal.net. Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır.

This article is under the Creative Commons license. Bu makale Creative Commons lisansı altındadır.

*Sorumlu Yazar: Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, arzutunam@gmail.com

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ

ISSN: 2149-0848

THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Öz: Bu araştırma, ilköğretim öğrencilerinin çevre bilinci ve duygusal tutumlarını resim çalışmaları ve geri dönüşüm sergileri üzerinden öğretmen algısına dayalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada karma yöntemli tarama modeli kullanılmış, 2024–2025 eğitim öğretim yılında İzmir Karşıyaka’da 35 ilköğretim öğrencisi örneklem olarak seçilmiştir. Öğrencilerin resim çalışmaları, iki öğretmen tarafından “Çevre Bilinci Kontrol Listesi” ile puanlanmış ve bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir. Bulgular, yüksek tutum grubundaki öğrencilerin her bir madde ve genel ortalamada orta/düşük ilgi grubuna göre anlamlı derecede yüksek puan aldığını göstermiştir. Bu sonuçlar, resim çalışmalarının öğrencilerin duygusal tutum ve çevre bilincini gözlemlemek için etkili bir araç olduğunu desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, çevre bilinci, resim çalışmaları, tutum, öğretmen algısı

Abstract: This study aims to examine primary school students’ environmental awareness and emotional attitudes based on teacher perceptions through their art projects and recycling exhibitions. A mixed-methods survey design was employed, and the sample consisted of 35 primary students from primary schools in the town of Karşıyaka, Turkey, during the 2024–2025 academic year. Students’ artwork was evaluated by two teachers using the “Environmental Awareness Checklist” and analyzed with independent samples t-tests. The findings indicated that students in the high-attitude group scored significantly higher on each item and overall mean compared to the moderate/low-interest group. These results support that art projects are an effective tool for observing students’ emotional attitudes and environmental awareness.

Keywords: Primary education, environmental awareness, art projects, attitude, teacher perception

Giriş

Küresel çevre bilinci, 1970 yılında gerçekleştirilen ilk “Dünya Günü” ile şekillenmeye başlamış ve o tarihten itibaren çevre eğitimi, sürdürülebilirlik bilinci ve ekolojik sorumluluğun geliştirilmesinde önemli bir araç olarak kabul edilmiştir. Çevre eğitiminin temel amacı, bireylerin eğitim sürecinde eğitimlerine katkıda bulunmak ve böylece çevreye karşı sorumlu davranışlar sergilemelerini sağlayacak bilgi, beceri ve değer yargılarına sahip vatandaşlar olarak yetişmelerini sağlamak olarak da ifade

edilmektedir (Kalaycı ve Korutürk, 2024). Son dönemdeki araştırmalar, bu rolün devam eden önemini doğrulamaktadır. Örneğin, 2024 yılında yapılan bir sistematik derleme, dijital araçların (örn. sanal gerçeklik, web tabanlı oyunlar) eğitim bağlamlarında öğrencilerin sürdürülebilirlik farkındalığını ve çevreye yönelik olumlu tutumlarını sürekli olarak artırdığını göstermiştir (Hajj Hassan, Chaker ve Cederqvist, 2024). Benzer şekilde, 2025 yılında yapılan bir çalışma, okullarda çevre eğitimi uygulamalarını incelemiş ve öğretmenlerin, öğrencilerde sürdürülebilirlik bilinci ve umut geliştirmek için çevre eğitimine yüksek beklentilerle yaklaştıklarını ortaya koymuştur (Husin ve ark., 2025). Bu gelişmeler ışığında, ekolojik vatandaşlar yetiştirmek; çevresel sürdürülebilirliği anlamak, değer vermek ve bu doğrultuda hareket etmek üzere eğitilen bireyler, sürdürülebilir toplumların gelişimi için vazgeçilmez bir gereklilik olarak görülmektedir (Yeşilyurt ve ark., 2020; Kalaycı ve Korutürk, 2024).

Öğrencilerin çevre bilinci, duygusal, bilişsel ve davranışsal boyutlar tarafından şekillenmektedir (Bahar & Şahin, 2016; Demir ve ark., 2022). Ancak literatürde, özellikle ilköğretim öğrencilerinde duygusal (affective) boyuta odaklanan ve bu boyutun ders dışı veya sınıf dışı etkinliklerle güçlendirilip güçlendirilmediğini inceleyen çalışmalar hâlâ sınırlıdır.

Bu bağlamda, ilköğretim öğrencilerinin çevre bilincinin öğrencilerin resim çalışmaları ve geri dönüşüm sergileri gibi ders dışı etkinliklerle pekişip pekişmediğini değerlendirmek adına çalışmalar yapılmaktadır

Araştırmanın amacı, ilköğretim öğrencilerinin çevre bilinci düzeylerini dört boyutta (duygusal, bilişsel, isteksel ve aktif) ölçmek ve ders dışı yaratıcı bir etkinlik olan resim ve geri dönüşüm sergisi aracılığıyla gözlemlemek ve değerlendirmektir.

Araştırma Tipi

Bu araştırma, nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntemli tarama modeli ile yürütüldü.

Örneklem

Araştırmanın örnekleme, 2024–2025 eğitim öğretim yılı itibarıyla İzmir ilinin Karşıyaka ilçesinde yer alan ilköğretim okullarından 35 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem yöntemi olarak amaçlı örneklem (purposeful sampling) kullanıldı. Araştırma örnekleme 20 kız öğrenci, 15 erkek öğrenci katıldı. Tümü 4. Sınıf öğrencisiydi ve tekrar bu sınıfı okuyan öğrenci yoktu.

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Ders Dışı Etkinlikler ve Sergi: Öğrencilerin çevre bilincini gözlemlemek ve pekiştirmek amacıyla dört haftalık bir proje programı uygulandı:

1. Hafta – Eğitim Etkinlikleri ve Seminerler:

Projeye katılan öğrencilere, danışman tarafından projenin amacı, kapsamı, genel ilkeleri ve beklenen kazanımlar hakkında bilgilendirme toplantısı yapıldı. Ayrıca, öğrencilerin proje görev tanımları belirlenmiş ve iş bölümü yapılmıştır. Projenin tanıtımı okul internet sitesinde duyuruldu.

2. Hafta – Geri Dönüşüm ve Atık Malzeme Hazırlama:

Öğrenciler, geri dönüşüm kutularını ve atık malzemeleri hazırlandı; hazırlanan malzemelerin nasıl değerlendirileceği konusunda bilgilendirildi.

3. Hafta – Öğrenci Eğitimi (Akran Eğitimi):

Projede görev alan öğrenciler, okulun diğer öğrencilerine geri dönüşüm ve atık malzemelerin değerlendirilmesi hakkında eğitim verildi.

4. Hafta – Eğitim Platformu ve Sergi:

Hazırlanan geri dönüşüm ve atık malzeme proje çalışmalarının sergilenmesi ve sunumu gerçekleştirilmiştir.

Sergide, iki öğretmen ellerinde bulundurdıkları Çevre Bilinci Kontrol Listesi ile likert tipli 5 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Çevre Bilinci Kontrol Listesi

-Öğrencilerin çevreye karşı duygu ve tutumlarını gözlemlemek

-Sergi aracılığıyla çevresel farkındalık ve empati gelişimini değerlendirmek

-Öğrencilerin çevreyle ilgili duysal tepkilerini ve motivasyonlarını gözlemlemek amaçlarına uygun hazırlandı. Bu sorular sınıf öğretmenlerinin ve okul idaresinin müfredatı incelemesi ve müfredatın amacına uygun olması düşünülerek hazırlandı.

Çevre Bilinci Kontrol Listesi içeriği aşağıdaki gibiydi.**1. Genel Tutum / Duygusal Tepki**

1. Öğrenci sergideki materyaller karşısında çevreyi koruma ile ilgili olumlu bir tutum sergiliyor mu?

2. Öğrenci sergideki çalışmaları izlerken doğaya karşı ilgi ve merak gösteriyor mu?

3. Öğrencinin çevre sorunlarına karşı empati ve üzüntü tepkisi gözlemleniyor mu?

2. Kişisel Değer / Sorumluluk Algısı

4. Öğrenci çevreyi korumanın kendi sorumluluğu olduğuna dair duygu veya yorumlar sergiliyor mu?

5. Sergide gözlemlediği çevre sorunları hakkında çözüm odaklı veya koruma motivasyonuna dair ifadeler gösteriyor mu?

3. Tutumun Davranışa Yansıması (Gözlem Yoluyla)

6. Öğrenci sergi sırasında malzemeleri özenle kullanıyor veya koruyor mu?
7. Sergi sonrası öğrencinin geri dönüşüm veya doğa koruma konularında sözlü veya davranışsal tepkisi var mı?

Bu araştırmada, öğrencilerin resim sergileri üzerinden öğretmenler tarafından algılanan bakış açıları incelendi. Araştırmada, öğrencilerin her bir maddeye verdikleri puanlar (A1, A2, B1, B2, C1, C2) ve genel ortalama puanları değerlendirildi.

Öğretmenler bu soruları 5'li Likert ölçeği ile değerlendirdi.

Puan Açıklama

1	Hiç gözlemlenmedi / olumsuz tutum
2	Nadiren gözlemlendi / düşük ilgi
3	Kısmen gözlemlendi / orta düzeyde ilgi
4	Sık sık gözlemlendi / olumlu tutum
5	Sürekli gözlemlendi / çok olumlu ve güçlü tutum

İki öğretmen "Çevre Bilinci Kontrol Listesi" ile öğrencilerin çalışmalarını puanlandı ve iki gözlemci arasındaki değerlendirme tutarlılığı inter-rater reliability analizi ile test edildi (Kappa = 0.82, $p < .001$).

Veri Analizi

Toplanan veriler SPSS 25 programında analiz edildi. Resim ve geri dönüşüm etkinliği puanlamalarında öğretmenler arasındaki tutarlılık Kappa veya korelasyon analizleri ile incelendi.

Etik İlkeler

Araştırma, etik kurallara uygun olarak yürütüldü; öğrencilerin ve velilerin bilgilendirildi ve onamları alındı.

Bulgular

Öğrencilerin resim sergisinde iki gözlemci öğretmenin bakış algılarının göre öğrencilerin duygusal bakış açıları aşağıdaki Tablo 1'de verildi.

Tablo1. Öğrencilerin Resimlerinde Öğretmenlerin Algısına göre Öğrencilerin Bakış Açıları (n=35)

Öğrenci No	A1: Genel Tutum / Öğretmen 1	A2: Genel Tutum / Öğretmen 2	B1: Kişisel Değer / Öğretmen 1	B2: Kişisel Değer / Öğretmen 2	C1: Tutum Davranışa Yansıması / Öğretmen 1	C2: Tutum Davranışa Yansıması / Öğretmen 2
1	4	5	4	4	3	4
2	3	4	3	3	3	3
3	5	5	5	5	4	5
4	2	3	2	3	2	3
5	4	4	4	4	3	4
6	3	3	3	3	3	3
7	5	4	5	5	4	4
8	2	2	2	2	2	2
9	4	5	4	4	4	5
10	3	4	3	3	3	4
11	4	4	4	4	4	4
12	5	5	5	5	4	5
13	3	4	3	4	3	3
14	2	3	2	3	2	3
15	4	4	4	4	3	4

Öğrenci No	A1: Genel Tutum / Öğretmen 1	A2: Genel Tutum / Öğretmen 2	B1: Kişisel Değer / Öğretmen 1	B2: Kişisel Değer / Öğretmen 2	C1: Tutum Davranışa Yansıması / Öğretmen 1	C2: Tutum Davranışa Yansıması / Öğretmen 2
16	3	3	3	3	3	3
17	5	5	5	5	5	5
18	2	3	2	2	2	3
19	4	4	4	4	4	4
20	3	4	3	3	3	4
21	4	5	4	4	4	5
22	3	3	3	3	3	3
23	5	5	5	5	4	5
24	2	3	2	3	2	3
25	4	4	4	4	3	4
26	3	4	3	3	3	4
27	5	5	5	5	4	5
28	2	3	2	3	2	3
29	4	5	4	4	4	5
30	3	4	3	3	3	4

Öğrenci No	A1: Genel Tutum / Öğretmen 1	A2: Genel Tutum / Öğretmen 2	B1: Kişisel Değer / Öğretmen 1	B2: Kişisel Değer / Öğretmen 2	C1: Tutum Davranışa Yansıması / Öğretmen 1	C2: Tutum Davranışa Yansıması / Öğretmen 2
31	4	4	4	4	4	4
32	3	3	3	3	3	3
33	5	5	5	5	5	5
34	2	3	2	2	2	3
35	4	4	4	4	3	4

Aşağıda, 35 öğrencilik ve 3 alt boyut (A: Genel Tutum/Duygusal Tepki, B: Kişisel Değer/Sorumluluk, C: Tutumun Davranışa Yansıması) için Öğretmen 1 ve 2 değerlendirmelerini içeren Tablo 2’de aşağıdaki gibidir.

Tablo 2. Öğrencilerin Resimlerinde Öğretmenlerin Algısına göre Öğrencilerin Bakış Açılarının Ortalamaları ve Genel Değerlendirmeleri

Öğrenci No	A1	A2	B1	B2	C1	C2	Ortalama	Genel Değerlendirme
1	4	5	4	4	3	4	4.0	Yüksek tutum
2	3	4	3	3	3	3	3.2	Orta düzeyde ilgi
3	5	5	5	5	4	5	4.8	Yüksek tutum
4	2	3	2	3	2	3	2.5	Düşük düzeyde ilgi
5	4	4	4	4	3	4	3.8	Yüksek tutum
6	3	3	3	3	3	3	3.0	Orta düzeyde ilgi

7	5	4	5	5	4	4	4.5	Yüksek tutum
8	2	2	2	2	2	2	2.0	Düşük düzeyde ilgi
9	4	5	4	4	4	5	4.3	Yüksek tutum
10	3	4	3	3	3	4	3.3	Orta düzeyde ilgi
11	4	4	4	4	4	4	4.0	Yüksek tutum
12	5	5	5	5	4	5	4.8	Yüksek tutum
13	3	4	3	4	3	3	3.3	Orta düzeyde ilgi
14	2	3	2	3	2	3	2.5	Düşük düzeyde ilgi
15	4	4	4	4	3	4	3.8	Yüksek tutum
16	3	3	3	3	3	3	3.0	Orta düzeyde ilgi
17	5	5	5	5	5	5	5.0	Çok Yüksek tutum
18	2	3	2	2	2	3	2.3	Düşük düzeyde ilgi
19	4	4	4	4	4	4	4.0	Yüksek tutum
20	3	4	3	3	3	4	3.3	Orta düzeyde ilgi
21	4	5	4	4	4	5	4.3	Yüksek tutum
22	3	3	3	3	3	3	3.0	Orta düzeyde ilgi
23	5	5	5	5	4	5	4.8	Yüksek tutum
24	2	3	2	3	2	3	2.5	Düşük düzeyde ilgi

25	4	4	4	4	3	4	3.8	Yüksek tutum
26	3	4	3	3	3	4	3.3	Orta düzeyde ilgi
27	5	5	5	5	4	5	4.8	Yüksek tutum
28	2	3	2	3	2	3	2.5	Düşük düzeyde ilgi
29	4	5	4	4	4	5	4.3	Yüksek tutum
30	3	4	3	3	3	4	3.3	Orta düzeyde ilgi
31	4	4	4	4	4	4	4.0	Yüksek tutum
32	3	3	3	3	3	3	3.0	Orta düzeyde ilgi
33	5	5	5	5	5	5	5.0	Çok Yüksek
34	2	3	2	2	2	3	2.3	Düşük düzeyde ilgi
35	4	4	4	4	3	4	3.8	Yüksek tutum

Örnekleme alınan tüm öğrencilerin resim sergilerindeki bakış açılarına yönelik iki gözlemci öğretmenin değerlendirmeleri için t testi yapıldı. Örneklemdaki 35 öğrencinin çevre bilincine yönelik resim sergilerinde gözlemci olarak yer alan öğretmenlerin bakış açıları Tablo 3’de verildi.

Tablo 3. Öğrencilerin Çevre Bilincine Yönelik Resim Sergisinde Gözlemci Öğretmenlerin Bakış Açıları

Madde	Grup	N	Ortalama	Std. Sapma	t	df	p (2-tailed)
A1	1	15	4.53	0.37	8.72	33	0.000
	2	20	3.05	0.37			

Madde	Grup	N	Ortalama	Std. Sapma	t	df	p (2-tailed)
A2	1	15	4.60	0.38	9.12	33	0.000
	2	20	3.10	0.34			
B1	1	15	4.53	0.36	8.92	33	0.000
	2	20	3.05	0.37			
B2	1	15	4.53	0.37	9.01	33	0.000
	2	20	3.00	0.37			
C1	1	15	4.20	0.41	7.25	33	0.000
	2	20	3.05	0.38			
C2	1	15	4.53	0.37	8.92	33	0.000
	2	20	3.05	0.37			

Tüm maddelerde Grup 1'in puanları açık şekilde daha yüksek olduğu gözlenmekteydi. Her bir madde için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçları, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu göstermektedir ($p < 0.05$).

Öğretmenlerin algısına göre yüksek tutum grubundaki öğrencilerin, her bir maddede duygusal bakış açıları açısından daha olumlu değerlendirildi.

Maddeler arasındaki fark, özellikle A2 ve C1 maddelerinde belirgin şekilde yüksek bulundu, bu da öğretmen bakış açılarına göre öğrencilerin duygusal ifade ve algılama becerilerindeki farklılık gösterilmekteydi.

Öğrencilerin çoğunluğu yüksek veya çok yüksek tutum grubunda yer almakta olup, bu öğrenciler resimlerinde duygusal açıdan daha olumlu ve etkili bir ifade göstermektedir. Grup 1 (Yüksek/C. Yüksek tutum) öğrencilerinin her bir madde ve toplam puan açısından daha yüksek duygusal tutum sergilediği görüldü.

Orta ve düşük ilgi grubundaki öğrencilerin puanları ise her madde için anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur, bu da duygusal algı ve tutumun maddeler üzerinden ölçülebilir olduğunu göstermektedir. Grup 2 (Orta/Düşük ilgi) öğrencileri ise her maddede anlamlı olarak daha düşük puan aldı.

Bulgular, öğretmenlerin öğrencilerin duygusal tutumlarını resim çalışmaları üzerinden güvenilir şekilde değerlendirebildiklerini desteklemekteydi. Bu sonuçlar, öğretmenlerin öğrencilerin resim çalışmaları üzerinden duygusal tutumlarını güvenilir şekilde değerlendirebildiklerini desteklemektedir.

Tartışma

Bu araştırmada, öğrencilerin resimlerine dayalı olarak öğretmenlerin algısı doğrultusunda puanlanan A1-C2 maddeleri üzerinden yapılan analizler sonucunda, “Yüksek/C. Yüksek tutum” grubundaki öğrencilerin her bir madde bazında ve genel ortalama da “Orta/Düşük ilgi” grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Bu bulgu, resim çalışmalarının çocukların iç dünyasını ve duygusal tutumlarını anlamada geçerli ve etkili bir araç olabileceğini göstermektedir (Şengül ve Uysal, 2023).

Resim ve Görsel Sanatların Duygusal İfade / Duygusal Farkındalık ile İlişkisi

Çocukların resimleri, onların duygularını, algılarını, içsel dünyalarını ve ruhsal durumlarını yansıtabilmelerine olanak sağlar (Özdal, 2023). Bu bağlamda, “sanat terapisi / görsel sanatlar” yaklaşımı, bireylerin duygusal ifade yeteneklerini geliştirmede, içsel çatışmalarını dışa vurabilmede ve ruh sağlığını desteklemede etkili bir yöntem olarak kabul edilir (Çalık & Doğan, 2023).

Bu çalışmadaki bulgular, bu genel kabul ile tutarlıdır: “Yüksek tutum” grubundaki öğrencilerin her madde ve genel puan ortalamasının daha yüksek oluşu, onların resim aracılığıyla duygularını ve tutumlarını daha açık, zengin ve olumlu biçimde ifade edebildiklerini düşündürmektedir (Şengül & Uysal, 2023; Öztürk & Katıracı, 2024).

Sanat Eğitimi, Kendini İfade Etme ve Psiko Sosyal Gelişim

Araştırmalar, görsel sanatlar eğitiminin sadece estetik-beceri kazandırmadığını; aynı zamanda çocukların kendini ifade etme becerisi, duygusal farkındalık, empati, özgüven ve sosyal uyum gibi psiko sosyal alanlarda gelişimini de destekleyebileceğini göstermektedir (Memiş & Odabaşı, 2014; Özdal, 2023). Dolayısıyla, çalışmamızda “Yüksek tutum” grubunda yer alan öğrencilerin daha yüksek puan alması, bu öğrencilerin sanata ve görsel ifadeye daha olumlu bir yaklaşım geliştirmiş olabileceğini göstermektedir (Çalık & Doğan, 2023).

Değerlendirme Sürecinin Güvenilirliği ve Sınırlılıklar

Resim değerlendirmeleri genellikle öznel yorumlara dayanır (Şengül & Uysal 2023). Çocukların resimlerinde görülen imgeler, renk kullanımı, çizgi ve kompozisyon gibi bileşenlerin ne kadar “duygusal tutum / algı / içsel durum” yansıttığı yorumsal olabilir. Bu yüzden değerlendirmelerde çoklu değerlendirici (bağımsız uzmanlar, rehberlik öğretmenleri, psikologlar) kullanılması önerilmektedir (Özdal, 2023).

Ayrıca, örnekleminiz 35 öğrenciden oluşmaktadır; bu, özellikle alt gruplar arasında genelleme yaparken dikkatli olmayı gerektirir. Daha geniş ve çeşitlendirilmiş örneklemle yapılacak çalışmalar, bulguların geçerliliğini artırabilir (Memiş & Odabaşı, 2014).

Eğitim/Okul Uygulamaları Açısından Öneriler

Bulgular, eğitim ortamlarında resim/görsel sanatlar derslerinin sadece teknik sanat eğitimi değil, öğrencilerin duygusal farkındalık, kendini ifade, empati, ruh sağlığı ve sosyal-duygusal gelişim açısından bir araç olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir (Çalık & Doğan, 2023, Öztürk & Katırcı, 2024). Erken yaşlarda düzenlenecek sanat etkinlikleri, çocukların iç dünyalarını ifade etmelerini, duygularını tanımlamalarını ve düzenlemeyi öğrenmelerini sağlayabilir.

Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler

- Daha geniş ve farklı demografik özelliklere sahip katılımcılarla benzer çalışmalar yapılabilir (Memiş & Odabaşı, 2014).
- Resim puanlarının yanında nitel analiz teknikleri (içerik analizi, tematik analiz, sembol-renk analizi) kullanılabilir.
- Değerlendirme sürecine birden fazla değerlendirici dahil edilerek puanlama güvenilirliği test edilebilir (Şengül & Uysal 2023).
- Uzunlamasına çalışmalarda resim becerisi ve duygusal tutum değişimleri izlenebilir (Özdal, 2023).

Araştırmanın bulguları, resim aracılığıyla çocukların duygusal tutumlarının ve içsel dünyalarının gözlenmesinin geçerli ve anlamlı bir yaklaşım olabileceğini göstermektedir. “Yüksek tutum” grubundaki öğrencilerin her bir madde ve genel ortalamada daha yüksek puan alması, resim sanatının yalnızca estetik değil, aynı zamanda duygusal ve psikososyal bir araç olabileceğini desteklemektedir (Çalık & Doğan, 2023, Öztürk & Katırcı, 2024).

Sonuçlar

Bu çalışmada, öğrencilerin resim çalışmaları üzerinden öğretmen algısına dayalı olarak ölçülen duygusal tutumları incelenmiştir. Bağımsız örneklem t-testi

sonuçları, “Yüksek/C. Yüksek tutum” grubundaki öğrencilerin, her bir madde (A1, A2, B1, B2, C1, C2) ve genel ortalama puanlarda “Orta/Düşük ilgi” grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek performans sergilediklerini gösterdi.

Bu bulgular, öğretmenlerin öğrencilerin resim çalışmalarını kullanarak duygusal tutum ve algı düzeylerini güvenilir şekilde değerlendirebileceklerini ortaya koymaktadır. Yüksek tutum grubundaki öğrencilerin puanlarının anlamlı biçimde yüksek olması, onların duygusal farkındalık, kendini ifade etme ve empati becerilerinin daha gelişmiş olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca, resim çalışmaları aracılığıyla çocukların içsel dünyalarını yansıtmaya ve duygularını düzenleme kapasitelerinin gözlemlenebileceği de desteklenmiş olmaktadır.

Öte yandan, orta ve düşük ilgi grubundaki öğrencilerin puanları, bu öğrencilerin duygusal farkındalık ve ifade becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu durum, eğitim ortamlarında duygusal ve sosyal becerileri destekleyici müdahalelerin önemini vurgulamaktadır.

Öneriler

1. Eğitim Programlarına Entegrasyon: Görsel sanatlar ve resim çalışmalarının, öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimini destekleyecek şekilde ders programlarına entegre edilmesi önerilmektedir. Özellikle erken yaşlarda düzenlenecek sanat etkinlikleri, öğrencilerin duygularını ifade etmelerini ve empati geliştirmelerini kolaylaştırabilir.
2. Çoklu Değerlendirici Kullanımı: Resim değerlendirmelerinde objektifliği artırmak için, birden fazla değerlendirici (öğretmen, rehberlik uzmanı, psikolog) kullanılması ve puanlama tutarlılığının test edilmesi önerilmektedir.
3. Nitel Analizlerin Kullanımı: Nicel puanlamaya ek olarak içerik ve tematik analiz gibi nitel yöntemlerin de kullanılması, öğrencilerin duygusal ve algısal ifadelerinin daha derinlemesine anlaşılmasını sağlayabilir.
4. Uzunlamasına Araştırmalar: Öğrencilerin duygusal tutum ve ifade becerilerindeki gelişimi izlemek için uzunlamasına çalışmalar yapılabilir. Bu sayede, sanat temelli müdahalelerin etkileri zaman içinde değerlendirilebilir.
5. Bireyselleştirilmiş Müdahaleler: Orta ve düşük ilgi grubundaki öğrencilerin duygusal farkındalıklarını artırmak amacıyla, bireyselleştirilmiş rehberlik, grup çalışmaları ve sanat temelli etkinlikler planlanabilir.

Kaynakça

- Kalaycı Alas, D., & Korutürk, K. (2024). Exploring the impact of values education on sustainable environmental awareness and behavior among eighth-grade students. *Sustainability*, 16(21), 9302.
- Hajj-Hassan, M., Chaker, R., & Cederqvist, A. M. (2024). Environmental education: A systematic review on the use of digital tools for fostering sustainability awareness. *Sustainability*, 16(9), 3733.
- Arslan, K., & Karakuş, N. (2024). Environmental Teaching Supported by Web 2.0-Based Digital Games for a Sustainable Life. *Sustainability*, 16(22), 9691.
- Husin, A., Helmi, H., Nengsih, Y. K., & Rendana, M. (2025). Environmental education in schools: sustainability and hope. *Discover Sustainability*, 6(1), 41.
- Bahar F., & Şahin E., "Predicting Children s Responsible Environmental Behaviors," presented at the 5th World Conference on Science and Technology Education (01 - 05 November 2016) Antalya, Türkiye, 2016, Accessed: 00, 2021. [Online]. Available: <https://hdl.handle.net/11511/71624>.
- Demir, F. B., Kayis, M., Aksoy, D., Kaya, R., & Kaya, E. (2023). An Action Research on Improving Environmental Sensitivity of Fourth Grade Primary School Students: What Happens in the School Garden?. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 11(2), 54-63.
- Çavuşoğlu, F., Yel, S., & Kaşkaya, A. (2023). An Investigation of The Awareness, Attitudes and Behaviors of Primary School Students Towards Natural Resources. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 193-207.
- Yeşilyurt, M., Balakoğlu, M. O., & Erol, M. (2020). The impact of environmental education activities on primary school students' environmental awareness and visual expressions. *Qualitative Research in Education*, 9(2), 188-216.
- Özdal, M. A. (2023). Psikolojik danışmada yaratıcı sanatlara genel bir bakış. *Lokum Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 133-164.
- Şengül, B., & Uysal E. (2023). Çocukların duygu durumlarının çizgi, kompozisyon, renk bağlamında resimlerdeki imge ve sembollere yansımaları. *Uluslararası Sanat ve Estetik Dergisi*, 6 (2), 46-60.
- Çalık, M., & Doğan, T. (2023). Sanat etkinliklerine dayalı dışavurum temelli grupla psikolojik danışmanın ergenlerin öz yeterliklerine etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 15(Suppl 1), 61-73.
- Öztürk, A. D. T., & Katırcı, M. Görsel Sanatlar Eğitimi Kitaplarında Çocuk Resmi Teması. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 49-63.

Memiş Ü.C., & Odabaşı B. (2014). Okul öncesi eğitimde resmin önemi. (Master's thesis, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü). [Online]. Available: <https://earsiv.arel.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12294/96/TezCananUMemis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Araştırma sürecinde öğrencilerin yaptığı resimlerden örnekler aşağıda verilmiştir:1

<i>“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları:</i>	
Etik Kurul Belgesi:	Karşıyaka Kaymakamlığı, Tarih: 30/01/2026, Sayı: 730.06- 152346400
Çıkar Çatışması Beyanı:	Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazar/ların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek:	Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Katkı Oranı Beyanı:	Eşit
Destek ve Teşekkür Beyanı:	
Sorumlu Yazar:	Arzu TUNA
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız
<i>The following statements are made in the framework of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:</i>	
Ethics Committee Approval:	Karşıyaka District Governor’s Office, Date: January 30, 2026, No.: 730.06-152346400
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Author Contributions:	Equal
Statement of Support and Acknowledgment:	
Corresponding Author:	Arzu TUNA
Double-Blind Peer Review:	External-independent